

ADALETİN ÖNEMİ

Oldukları halde gelirler. On kişiden daha yukarısına amir olan insanlar. Bu amirlikleri müddetinde eğer adaletle iş görmüşseler, elleri çözülür. Rahat ederler. Eğer adaletle iş görmediler, zulümle iş gördüyseler, bu haliyle bağlı olarak kalırlar. Onun için amir olmak kolaydır da adaletle iş yapmak kolay bir şey değil. Herkesin keyfine göre de iş yaparlar.

مَا مِنْ أَحَدٍ يَكُونُ عَلَيْهِ دَيْنٌ يَأْمُلُ أَدَاءَهُ

إِلَّا كَانَ مَعَهُ مِنَ اللَّهِ عَوْنٌ

Mâ min ehadin yekûnü aleyhi deynün ye'mülü edâehü, illâ kâne me'ahû minallâhi 'avnün.

Bir adamın beşeriyet iktizası ya, borçlanmış. Sizden şundan bundan para almış, borç olarıktan almış ve istiyor ki bunu ödesin. Aldığı borç parayı ödesin. Bu niyetinde var.

İllâ kâne me'ahû minallâhi. Allah'tan ona yardım erişir, o adam da borcunu öder. Eğer maksadında borcunu ödemek gayesi varsa Allah-u Teâlâ olmadık yerden yardımlar eder ve o borcunu çabucak ödeyiverir. Ama ödeyemiyorsa muhakkak maksadının, niyetinin doğru

olmamasından ileri gelir. Çünkü Allah vaad etti.

İllâ kâne me'ahû minallâhi 'avnün. Avn, yardım. Allah'tan ona yardım olur. Kazancında bereketler olur. Başka yerden başka kimseye yardımlar olur. Ödeyiveririz de. Niyeti güzeldir. Niyeti güzel değilse borç kalır sırtında.

مَا مِنْ أَحَدٍ يَكُونُ فِي قَوْمٍ يَعْمَلُ فِيهِمْ بِالْمَعَاصِي
يَقْدِرُونَ عَلَى أَنْ يُغَيِّرُوا عَلَيْهِ إِلَّا أَصَابَهُمُ اللَّهُ
بِعِقَابٍ قَبْلَ أَنْ يَمُوتُوا

Mâ min ehadin yekûnü fî kavmin ya'melü fîhim bi'l-me'âsî, yakdirûne alâ en yügayyirû aleyhi, illâ esâbehümüllâhü bi'ıkâbin kable en yemûtû.

Mâ min ehadin yekûnü fî kavmin. Hiçbiri-niz yoktur ki, hiçbir kimse yoktur ki, bir kavmin içerisinde.

Öyle kavim ki, *ya'melü fîhim bi'l-me'âsî*. İsyan ediyorlar, günah işliyorlar. Günah işleyen, kavmin içerisinde bulunan bir insan.

Yakdirûne alâ en yügayyirû aleyhi. O fenalığı tâhir etmeye, gidermeye güçleri yetiyor. E sen bunu yapmazlarsa, güçleri yettiği halde bu kötülüğü men etmezlerse.

İllâ esâbehümüllâhü bi'ıkâbin kable en yemûtû.

Ölmeden evvel Cenâb-ı Hak onların bu yanlış hareketlerinin cezasını kendilerine verir. İkab. Bu yüzden o maâsîyi gülüyordun, görüyordun da gücünde yetiyordu. Gücün yetmese değil, gücün yettiği takdirde. *Yakdirûne alâ*. Bu cahile gücü yetiyor. O zaman sesini çıkarmadı, sonra da gücü yetmez hale geldi. Bundan sonra ölünceye kadar, ölmeden evvel Cenâb-ı Hak bunun cezasını ona verecek.

مَا مِنْ أَحَدٍ يَدْعُو بِدُعَاءٍ إِلَّا آتَاهُ اللَّهُ مَا سَأَلَ
أَوْ كَفَّ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهُ مَا لَمْ يَدْعُ بِإِثْمٍ
أَوْ قَطِيعَةٍ رَحِمَ

Mâ min ehadin yed'û bi'düâin illâ âtâhullâhü mâ seele, ev keffe anhü mine's-sûi mislehû, mâ lem yed'u bi ismin ev katî'ati rahimin.

Mâ min ehadin yed'û bidüâin. Hiç kimse yoktur ki ellerini açar. Cenâb-ı Hakk'a yalvarır. Ya Rab! Şöyle şunu da isterim, bunu da isterim, şundan da koru, bundan da koru diye bir dua yapar.

İllâ âtâhullâhü mâ seele. Muhakkak Cenâb-ı Hakk'ın onun istediğini ona verir. *Ev keffe anhü mine's-sûi.* Yahut onu bir kötülükten korur. O istediklerini veriyor ama o istediği gibi bir kötülükten de onu koruyuveriyor. O farkında değil bir kötülükten.

Mâ lem yed'u bi'ismin ev katî'ati rahimin. Yalnız günahla dua etmediklerine. Günah bir şeyle dua ediyorsa, kabul olmaz bu dua. Veyahut akraba-u taallukatı ile ilgisinin kesilmesine dair, Ya Rabbi! şunun yüzünü bana gösterme diyor. Ya o senin anandır, babandır, amcandır, dayındır, onun yüzünü bana gösterme diye yapılan dua, dua olur mu? Katî-i rahim diyorlar ona.

مَا مِنْ أَحَدٍ يُحْيِي أَرْضًا فَيَشْرَبْ مِنْهَا كَبِدٌ حَرَّى
أَوْ يُصِيبَ مِنْهَا عَافِيَةً إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِهَا أَجْرًا

Mâ min ehadin yuhyî erdan, feyeşrabe minhâ kebidün harrâ, ev yüsîbe minhâ 'âfiyetün, illâ ketebellâhü lehû bihâ ecran. Tabi dünya şimdiki gibi değil de boş arazi çok o zaman. Bu boş arazi ihya ediyor adam, imar ediyor, suyunu getiriyor, içerisine ağaçlar dikeyor, bir şeyler yapıyor. Gerek bunun suyundan, gerek meyvesinden, gerek insan, gerek başka

mahlûklar istifade ediyorlar. Bu istifadelerinden dolayı bunun ecri bu imar eden insanın üzerine yazılıyor. Şimdi tabi kimsenin yerine tecavüz edemezsin. Herkesin yeri şimdi hudutlu. Burası senin, burası benim. Fakat o zaman böyle hudutlu yer yok. Boş araziler, insanlar az. O boş arazilerdeki ihya edip oraya ağaçlandıran, sular getiren, ihya edenlerin, kuş suyunu içerse bunun sevabı, yüreği yanık bir insan olan bir su içerse onun sevabı, meyvesinden yerse onun sevabı, o adamın defterine geçilir. Onun için köylülerimiz de tarlaya atarken tohumlarını işte bu fukara hakkı derlermiş, bu yolcu hakkı derlermiş, bu misafir hakkı diyerekten fazla fazla tohumlar atarlar, ekinler ekerlermiş ki bunların sevabı da bizim olsun diyerekten.

مَا مِنْ أَحَدٍ يَمُوتُ إِلَّا نَدِمَ إِنْ كَانَ مُحْسِنًا نَدِمَ
أَنْ لَا يَكُونَ أَزْدَادَ وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا نَدِمَ
أَنْ لَا يَكُونَ نَزَعَ

Mâ min ehadin yemûtü illâ nedime. İn kâne muhsinen nedime en lâ yekûne'zdâde, ve in kâne müsîen nedime en lâ yekûne neze'a.

Mâ min ehadin yemûtü illâ nedime. Hiçbir kimse yoktur ki, ölür de pişman olmasın, nedamet etmesin, olmaz. Herkes ölür, kendi nedametsiz etsin, pişman olur.

În kâne muhsinen. İyi bir adam, o da pişman olur. Neden? Nedir?

En lâ yekûne'zdâde. Niçin daha fazla yapmadım?

Gerek ibadeti, gerek hayırlara neden daha fazla yapmadım diyerekten nedamet ediyor.

Ve in kâne müsîen. Kötülüklerle geçiriyordu bu da öldü. Bu da neden ben bundan vazgeçmedim bile an evvel, tövbe edip kurtulmadım diye. Bu da nedamet içindedir. Allah cümlemize şeyler versin de, akıllar, güzel akıllar, temiz akıllar versin de ölmezden evvel kazanacaklarımızı hayırlısıyla kazanmayı nasip eylesin.

a. Liderlerin Adalet Görevi

مَا مِنْ أَحَدٍ يَدَّانُ دِينًا يَعْلَمُ اللَّهُ مِنْهُ أَنَّهُ يُرِيدُ
قَضَاءَهُ إِلَّا أَدَّاهُ عَنْهُ فِي الدُّنْيَا

Mâ min ehadin yeddânü deynen ya'lemullâhü minhü ennehû yürîdü kazâehû, illâ eddâhü 'anhü fi'd-dünyâ.

Deminki hadîsin bir başka nevi. Hiçbir adam yoktur ki borçlanır, borçlanmış. Fakat bu borçlu adam, biliyor ki Cenâb-ı Hak, Allahu Teâlâ biliyor ki, bunu ödemek istiyor.

Bunun ödemek istediğini Allahu Teâlâ bildiği için *illâ eddâhü ‘anhü fi’ d-dünyâ*. Ona sebepler halk eder, borcunu ölmeden evvel, ölmezden evvel öder, rahat olarak ahiretine göçer.

On iki imamdan bir menkıbe okuyayım size. On iki imamdan Ali Rızâ denilen bir imam vardır. Bu imam Nişabur dedikleri, bugün Acemistan'da olan bir memleketin adı. Orada bulunuyormuş. Bu adamcağız gezerken yüzünü örter, nikap altında gezermiş. Yüzünü kimseye göstermezmiş. Yüzünü görmek mümkün olmazmış. Başına da böyle gölgelik tutarlar, öyle giderlermiş. Halk da bunun yüzünü görebilmek için peşine takılırlar, kendisinden ricada bulunurlarmış. Aç da senin yüzünü görelim. Çok da nurlu yüzü varmış yani. O nurlu yüzünden dolayı kendisini böyle kaparmış adamcağız. Bundan dolayı kimi ağlar, kimi feryat eder, kimi de hayvanının geçtiği yerleri öper, kimi de hayvanının tırnaklarını öperlerdi. Demişler ki, bize bir hadîs naklet. Muhaddisti zaten. Bir hadîs

naklet diye ricada bulunmuşlar kendilerine. Bunlara demiş ki, râvîlerini böyle sayarak, Cenâb-ı Cibril'den, en nihayet Rabbil İzzet'ten gelen bu hadîste buyurmuşum.

قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَلَامِي
وَأَنَا هُوَ فَمَنْ قَالَهَا دَخَلَ حِصْنِي
وَمَنْ دَخَلَ حِصْنِي أَمِنَ عِقَابِي

Kelimetûn. Bir kelime ki, *Lâ ilahe illallâh kelâmi* ve *ene hüve femen gâlehe dehâle hısnî* ve *men dehale hısnî a'mine ikâbi*. Kelime-î tevhîd'den *Lâ ilahe illallâh* benim kalemdir. Her kim benim kaleme girerse azâbımdan emin olur.

Yani *Lâ ilâhe illallâh Muhammedun Resûlullâh* demek devleti kadar büyük bir nimet yoktur.

مَا مِنْ أَحَدٍ تَرَكَ صَفْرَاءَ وَلَا بَيْضَاءَ مِنْ ذَهَبٍ
وَلَا فِصَّةٍ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ لَهُ صَفَائِحَ ثُمَّ كُوِيَ بِهِ
مِنْ قَرْنِهِ إِلَى قَدَمِهِ

Mâ min ehadin terake safrâe ve lâ beydâe min zehebin ve lâ fiddatin, illâ cealellâhü lehû

safâiha, sümme küviye bihî min karnihî ilâ kademihî.

Şimdi, *Mâ min ehadin terake safrâe ve lâ beydâe.* Safra, gümüş para. Beyzâ, altın. Altın para yahut gümüş para. *Safra velâ beyzâ.* Altından veya gümüşten. Bir para terk ediyoruz. İsterseniz gittiğinde kâğıt para. Bırakın, terk ediyoruz, mirasçılarına.

İllâ cealellâhü lehû safâiha. Cenâb-ı Hak, bu bıraktıkları miraslardan dolayı, O'nun başına çok şeyler gelecek ki,

وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا

فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ¹

Vellezîne yeknizûne'z-zehebe ve'l-fid-date velâ yunfikûnehâ fî sebîli(A)llâhi febeşşirhum bi'azâbin elîm(in).

Bu paraları topluyor ve bunların hakkını yapmadığından dolayı, zekâtlarını vermediğinden dolayı, bunlar vücutlarına dağlanarak, büyük bir azap görmekte.

Derler ki:

Sümme fürye fîhî minkar zîhî hilafetin.

¹ Tevbe Suresi 34.

Başından tırnağına kadar bunlar ateş olur, onun vücudu dağlar durur, kabrinde. Alınları ve yanları böyle dağlanacaktır. O paraları saklayıp, mirasçılarına bırakıp gidenler, onlarda yapılacak hayırları yapmıyor ve onlarla yapılacak şeyleri yapmıyor, mirasçılarını bırakıyor ve zekâtlarını da vermiyor. Zekâtını vermeden gidenlerin akıbeti böyle vahim olacağı bildirilmiştir. Bu hem bahilliğin cezası hem de bu saklamanın cezasıdır.

مَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ أَعْظَمَ أَجْرًا مِنْ وَزِيرٍ

صَالِحٍ مَعَ إِمَامٍ يَأْمُرُهُ بِذَاتِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَيُطِيعُهُ

Mâ min ehadin mine'n-nâsi a'zame ecran min vezîrin sâlihîn me'a imâmin ye'müruhû bizâtillâhi azze ve celle feyutî'uhû.

İnsanlar tabi idareye muhtaçtır. Bu idaresinden başka neyse bir büyüğü olur, bir de onların vezirleri olur. Bu vezir-i sâlih, iyi bir vezir. Hükümdarın veziri, salih bir vezirden daha büyük ecre nâil olan kimse yoktur. Ki Allah-u Teâlâ emriyle emreder insanlara. Adaletle iş verir. Bunun kazandığı sevap çok yüksektir. Burada on kişinin başına amir olan dedi, elleri bağlı olarak gelecek. Fakat adaletle, güzellikle

böyle idareyi millet edenlerin de ecirleri çok yüksek olacaktır. Olacağını beyan buyuruyor.

مَا مِنْ أَحَدٍ أَفْضَلُ مَنْزِلَةً مِنْ إِمَامٍ إِنْ قَالَ صَدَقَ
وَإِنْ حَكَمَ عَدْلًا وَإِنْ اسْتُرْجِمَ رَحِمَ

Mâ min ehadin efdalü menzileten min imâmin in kâle sadeka, ve in hakeme ‘adele, ve ini’s-türhime rahime.

Bak, bu imamdan daha efdal hiçbir kimse yoktur ki, imam dediğim reis-i hükümet yani. O reis-i hükümetten daha efdal kimse yoktur ki, *in kâle*, konuşuyor. Konuştuğu vakitte *sadeka*, doğru söylüyor. Adamları kandırmak için başka bir şey yalan söylemiyor onlara söyledikleri doğrusu. *Ve in hakeme* Bir hüküm verecekse, *‘adele*, adaletle yapıyor hükmünü.

Ve ini’s-türhime. Affet efendi bir kusur yapmıştır da affet dendiği vakitte de affediyor. Kendisi merhamet ediyor. Yani üç sıfat, birisi doğru konuşmak, adaletle hükmetmek ve merhamet istenenlere merhamet etmek. Aciz insanlar çoktur. Birçok yardıma muhtaçtırlar. Onlara merhamet edip, acıyıp yardım etmek, bu da devlet liderlerinin vazifesi olduğunu beyan buyuruyor.

مَا مِنْ أَحَدٍ يُدْخِلُهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ إِلَّا زَوْجَهُ ثِنْتَيْنِ
وَسَبْعِينَ زَوْجَةً: ثِنْتَيْنِ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ وَسَبْعِينَ
مِنْ مِيرَاثِهِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ مَا مِنْهُنَّ وَاحِدَةٌ
إِلَّا وَلَهَا قُبُلٌ شَهْيٌ وَلَهُ ذَكَرٌ لَا يَنْشَى

*Mâ min ehadin yüdhiluhullâhu'l-cennete,
illâ zevvecehû sinteyni ve seb'îne zevceten:
sinteyni mine'l-hûri'l-'îni, ve seb'îne min
mîrâsihî min ehli'n-nâri, mâ minhünne vâhide-
tün illâ velehâ kubûlün şehiyyün, ve lehû ze-
kerun lâ yensenî.*

*Mâ min ehadin yüdhiluhullâhu'l-cennete,
illâ zevvecehû sinteyni ve seb'îne zevceten.*
Cennete girecek her mü'mine yetmiş iki tane
hanım verilecek.

Zevceten sinteyni mine'l-hûri'l-'îni. İki
tanesi cennet hûrilerinden. *Ve seb'îne min
mîrâsihî min ehli'n-nâri.* Yetmiş tanesi de ce-
henneme girenlerin hanımları olacak.
Çünkü her cennetin, cennetliğin, her cehen-
nemliğin cennette de cehennemde de yerleri
var, hakları var. Cennetliktin sen, cennete gi-
demezse cehenneme gittin miydi oradaki hak-
ları, oraya giren Müslümanlara miras oluyor.

Cehenneme girenler de öyle. Cehennemdekiler de cennete girenlerin azaplarından onların altına da mirasçı oluyor. Yani azapları kat kat alıyor.

Mâ minhünne vâhidetün illâ velehâ kubülün şehiyyün, ve lehû zekerun lâ yensenî. Fakat orada katiyyen ihtiyarlamak ve güçten düşmek imkânı yok. Her zaman delikanlı. Hiç ihtiyarlayıp da güçten, kuvvetten düşmek, yani dünyadaki gibi değil. Yaşlandın mıydı dünyada bunlardan mahrum olursun. Orda bu yaşlanma ve kudretten düşme şeysi yok. Daima genç ve daima sağlam.

مَا مِنْ أَحَدٍ يَكُونُ عَلَى شَيْءٍ مِنْ أُمُورِ هَذِهِ الْأُمَّةِ

فَلَا يَعْدِلُ فِيهِمْ إِلَّا كَبَّهُ اللَّهُ فِي النَّارِ

Mâ min ehadin yekûnü ‘alâ şey’in min umûri hâzihi’l-ümmeti, felâ ya’dilü fîhim illâ kebbehullâhü fi’n-nâri. Allah muhafaza. Bu ümmetin başına geçip idareci olanlar, *mâ min ehadin yekûnü ‘alâ şey’in min umûri hâzihi’l-ümmeti.* Bu ümmetin işlerinden birisi, bu işi ben yapacağım demiş. Ama, *felâ ya’dilü fîhim,* burada adaletle yapamıyorsa o işi, *kebbehullâhü fi’n-nâri,* Allah onu cehenneme

atıverir. Ümmetin hakkı çok büyük. Binâenaleyh burada ümmetin hakkına riayet edilmesi bize en büyük tavsiyeler oluyor demiş.

مَا مِنْ أَحَدٍ يَمُوتُ سَقَطًا وَلَا هَرِمًا وَإِنَّمَا النَّاسُ

فِيمَا بَيْنَ ذَلِكَ إِلَّا بُعِثَ ابْنُ ثَلَاثِينَ سَنَةً

فَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ كَانَ عَلَى مَسْحَةِ آدَمَ

وَصُورَةِ يُوسُفَ وَقَلْبِ أَيُّوبَ؛ وَمَنْ كَانَ

مِنْ أَهْلِ النَّارِ عُظِّمُوا وَفُحِّمُوا كَالْجِبَالِ

Mâ min ehadin yemûtü sekatan ve lâ herimen ve inneme'n-nâsü fîmâ beyne zâlike illâ bu'isebne selâsîne seneten. Femen kâne min ehli'l-cenneti kâne alâ meshati âdeme, ve sûrati yûsufe, ve kalbi eyyûbe; ve men kâne min ehli'n-nâri 'uzzimû ve fuhhimû ke'l-cibâli.

Mâ min ehadin yemûtü sekatan ve lâ herimen ve inneme'n-nâsü fîmâ beyne zâlike- illâ bu'isebne selâsîne seneten. Hiç kimse yoktur ki, hep öleceğiz. Kimisi anadan doğmadan ölür. Doğar ölür. Ölü doğar yani. Düşük diyorlar. Veyahut da son derece ihtiyar doksanlık, yüzlük, yüz ellilik bir adam olur.Yine ölür. Bu ikisi

arasındaki insanlar, elli, kırk, altmış, yetmiş, seksen. Neyse ölümler. Ölümleri var.

İllâ bu'isebne selâsîne seneten. Hepsi bunların otuz yaşında olarak da ba's olunacaklar. Tam gençlik devrinde.

Femen kâne min ehli'l-cenneti, eğer ehli cennette ise o adam, *kâne alâ meshati Âdeme.* Âdem aleyhisselamın boyunda. *Ve sûrati Yûsufe.* Yusuf aleyhisselamın güzelliğın de. *Ve kalbi Eyyûbe*, Eyyûb aleyhisselamın da kalbi gibi bir kalbe sahip olduğı halde Cenâb-ı Hak bunları böyle otuzlar yaşında hâlk edecek, ba's edecek yani ba's olunacak. Demek ki biz öleceğiz, toprak olacağız, çürüyeceğiz, toz olacağız. Nereden bu ba's olacak?

Sana kısaca bir söyleyeyim. Senin ana rahminde nasıl oldu da dünyaya geldin sen? Bir düşündün mü sen onu? Ana rahminde nasıl dünyaya geldin? İşte bu yerin içindeki mezar sana ana rahmi olacak. Allah başka esbapları hâlk edecek. Biz orada teşekkül edeceğiz. Bu hale yine geleceğiz. Yalnız, şimdiki halde ruh içimizde saklıdır, ceset kalmıyor. Meydanda görünen ceset. Yarın o ba's olunduğı günde, meydanda ruh, ceset içine saklı. Ruh ha, ruh. Ruhani olaraktan ceset, fakat cesedi de var

yani. Rüyalarda gördüğümüz, görürsün, ceset güzel yerinde. Ama ceset değil, ceset yatakta. Ama görüyorsun ki işte filan yere gittim, filan yere geldim diyorsun. Düşüncen var, idrakin var, gördüğünü muhafaza edebiliyorsun, anlıyorsun, görüyorsun. Sabahleyin de naklediyorsun. Böyle bir vücudun var, geziyor ortada. Görüyorsun başka vücutları da. Bunları da naklediyorsun. İşte buna benzer bir hayat ile ahirette vücudu ruh olarak cesedi içine saklanmış yine aynı vücut. Böyle ba's olunacak. Yaşları otuz.

Boyları Âdem aleyhisselam'ın boyunda. Öyle kısalı uzunlu değil. Hepsi aynı boyda. Güzellikler Yusuf aleyhisselam gibi. Kalbi Eyüp gibi de şâkir bir kalp. Allah cümlemize nasip etsin.

Ama, *men kâne min ehli'n-nâri*. Bu ehl-i cennet, eğer cehennemlik olduysa Allah esirgeye. Azzamû, azmû. O kadar büyüyecek ki, vücudu dağlar gibi olacak. Yandıkça yanacak. *Ve fuhhimû ke'l-cibâli*. Kömür olacak, dağlar gibi.

Çekecek ve duracak azabını. Yani şimdi burada ateşe atarsın, yanar, kurtulur gider. Ölür gider.

Orada öylece ölmek, yanıp da bitmek yok. Orasının azabı da bambaşka bir şey. Yani sıtma denilen bir hastalığı görmüşsünüzdür. Humma denilen hastalıkları görmüşsünüzdür. Ateş çıkar işte 38-40 filan olur. İnsan yanar. Ne ateşin vardır, ne kömürün vardır. Nereden bu yangın geliyor sana bilmem. Yanar durur. İşte soğuk sulara sararsın bilmem şunları yaparsın, bunları yaparsın, yine o ateş içeriden kaynar durur. Bu cehennemdir, nasıl cehennemdir? Allah göstermesin yüzünü. Oradan bizi şimşek gibi böyle geçen kullarından etsin inşallah yüzünü görmeden. Oraya girmek çok fena. Orada cesetler çok büyüyecek ve yandıkça yanacak. Çeşitli azaplarla ölmeyecektir yani. Ölmeyecek, bu yangının içerisinde ölmeyecek. Bu sıtmaya tutulup ateşin altında yanan hastanın teşbihi olmaz ya, aklıma geldi yani o kadar. Bunun gibi ölmeden azap çekecek orada. Ölse kurtulur ama ölüm yok. Öteki cennetteki nasıl ölmeden yaşıyorsa, o da cehennemde ölmeden böyle azap çekecek.

b. İlmin Üstünlüğü

مَا مِنْ أَحَدٍ يَقْتُلُ عُصْفُورًا إِلَّا عَجَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَقُولُ:

يَا رَبِّ هَذَا قَتَلَنِي عَبَثًا فَلَا هُوَ أَنْتَفَعَ بِقَتْلِي

وَلَا هُوَ تَرَكَنِي فَأَعِيشُ فِي أَرْضِكَ

Mâ min ehadin yektülü ‘usfûran illâ ‘acce yevme’l-kıyâmeti yekûlü: Yâ rabbi, hâzâ katelenî ‘abesen, felâ hüve’n-tefe’a bi katlî, ve lâ hüve terakenî fe’e’îşü fî erdıke.

Mâ min ehadin yektülü ‘usfûran. Usfûr. Ufak bir kuş. Kırlangıç gibi. Ufak bir kuş. Ufak kuşlar var. bizim ufak kuşlar var ya ne diyorlar ona? Sakarya makarya diyorlar. Böyle bir kuşu, efendim, katletmiş. Üstüne atıyorlar, üstüne atıyorlar, öldürüyorlar.

İllâ ‘acce yevme’l-kıyâmeti. O kuş kıyamet gününde feryat edecek.

Dedi ki: *Ya haza kateleni, abesen.* Bu adam beni boş yere öldürdü. Boş yere.

Fe-lâ hüve’n-tefe’a bi katlî, ve lâ hüve terakenî fe’e’îşü fî erdıke. Yemek için öldürseydi de yeseydi ne ala idi ama.Yapmadı onu. Öldürdü beni boş boşuna. Beni bırakmadı kendi halime ki uçayım gezeyim memleketinde

senin. Ona da müsaade etmedi. Kendisi de yemedi. Beni boşu boşuna öldürdü. Ben bundan şikayetçiyim diyerekten yapışacak, onu öldürenin yakasına. Yani bu bir ders bize şimdi. Bir kuş bu. Bir kuşu haksız yere katledilince böyle olursa, başkalarının hali nasıl olacak?

Ancak bundan derse demiş. Bunu iyi dinleyin şimdi.

مَا مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَعَلَىٰ بَابِهِ مَلَكَانِ فَإِذَا خَرَجَ قَالَا:
أَعْدُ عَالِمًا أَوْ مُتَعَلِّمًا وَلَا تَكُنِ الثَّالِثَ

Mâ min ehadin illâ ve ‘alâ bâbihî melekânî. Feizâ harace kâlâ: Uğdü âlimen ev müte’allimen, ve lâ teküni’s-sâlise.

Mâ min ehadin illâ ve ‘alâ bâbihî melekânî. Hiç kimse yoktur ki kapısında her gün iki tane melek vardır. Kapısında beklerler o adamı. Her adamın kapısında iki tane melek. İki de şeytan vardır ha. Meleklerin yanında da şeytanlar da vardır. Burada yalnız meleklerden bahsediyor. Fakat başka yerde meleğin yanında şeytan da var. Bu kapıdan çıkınca bekliyorlar. Kimin bayrağının altına çıkarsan, onun bayrağının altında gezeceksin.

İllâ ve ‘alâ bâbihî melekânî. İki melek var.

Fe iza harace. Çıkarken

Bismillâhirrahmânirrahîm diye çıkıyor kapısından. Hayırlısıyla okuyarak. *Fe iza harace, kâlâ.* Bu iki melek diyor ki o adama:

Uğdü âlimen ev müte'allimen. Ya öğren ya öğrenici ol. Ya öğretici ol ya öğrenici ol. Oku ya okumuş ol ya okuyucu ol. İki şey.

Ve lâ teküni's-sâlise. Üçüncüden olma. Üçüncüden olma, ne kadar dikkatli bir şeydir bu. Her melek, ne güzel teşekkür ediyor Cenâb-ı Peygamber bize. Kapıdan çıkarken melek bize diyor ki, arkadaş gidiyorsun, çıkıyorsun sokağa ama git âlim ol. Yahut müteallim ol, talebe ol. Ya âlim ol ya talebe ol. Müteallim ol. Boş yere gitme yani. Paraların arkasından koşma. Evvela ilmi öğren, ondan sonra ne yaparsan yap. Çünkü ilim, insanın nihayet netice itibariyle Allah'a çeker götürür. İlmin ruh hastası vardır. Bugün bakarsın yuvarlanır, muvarlandırır ama bir gün aklı başına gelir, yine Allah'a yönelir. Dikkat edin bunu oraya. Diyor ki *ve lâ teküni's-sâlise.* Üçüncüden olma. O zaman üçüncüden olma, cahil olursun. Cahillik de en büyük berbat bir şey. Fakat buradaki âlim olunca âlim ol,

ilmi, dinini öğren. İlmi, dinini öğren. Yoksa ilim çoktur dünyada, çeşitli, sayısında bilmeyiz belki. Bir sürü ilim var. Bu ilimler tabi dünya için lazımsa da asıl lazım olan ilim, ilmi ahirettir. Çünkü dünya ilimleri dünyada kalacak. Gözünü yumdun bitti. Geçinirsin. Rahat edersin. İyidir. Fakat gözünü yumdun bir şey yok. Öteki ilim hem dünyada iyidir hem de öldükten sonra da iyidir. Onun için buradaki âlim, müteallim ahiret ilimlerini öğrenir. Onun için dedi ki bir âlim bin âbidden efdaldır. Bir âlim bin âbidden efdaldır.

Binâenaleyh sen dinini öğren. Efdali ümmet dinini öğrenen, dinini öğrenmeye çalışanlardır. Şimdi bak yine dinle.

مَا مِنْ أَحَدٍ يَمُوتُ إِلَّا وَيُوزَنُ قَوْلُهُ وَعَمَلُهُ

فَإِنْ كَانَ قَوْلُهُ أَوزَنَ مِنْ عَمَلِهِ لَمْ يُرْفَعْ

وَإِنْ كَانَ عَمَلُهُ أَوزَنَ مِنْ قَوْلِهِ رُفِعَ عَمَلُهُ

Mâ min ehadin yemûtü illâ ve yûzenü kav-lühû ve ‘amelühû. Fein kâne kavlühû evzene min ‘amelihî lem yürfa’, ve in kâne ‘amelühû evzene min kavlihî rufi’a ‘amelühû.

Mâ min ehadin yemûtü illâ ve yûzenü kav-lühû ve ‘amelühû. Herkes ölecek ya. Öldükten sonra bu adamın sözleriyle ameli ölçülecek. Sözlerle ameller ölçülecek. Söz söylemesi çok kolay. Okursun, güzel sözler söylersin, herkes de bayılır. Bu gece dersin şu kadar namaz kılın dersin, bu kadar oruç tutun dersin, her şey dersin ama kendin yapmıyorsan eğer amelin yoksa, bak, amelin yoksa, *yûzenü kav-lühû ve ‘amelühû.* Amelle sözler teraziye konuyor.

Bakalım ne olacak?

Fein kâne kav-lühû evzene min ‘amelihî. Sözü ağır geldi. Sözü çok. Ama ameli yok. Boş ameller.

Lem yürfa’. Bunun amelleri kabul olmaz. Sözü de kabul olmaz, ameli de kabul olmaz. Ve *in kâne ‘amelühû evzene min kavlihî.* Eğer ameli sözünden daha kuvvetliyse, *rufi’a ‘amelühû,* o zaman amelleri kabul olur. Şimdi bak bir tane daha dinleyeceğiz.

مَا مِنْ أَحَدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غَنِيٍّ أَوْ فَقِيرٍ
إِلَّا وَدَّ أَنْ مَا كَانَ أَوْتَى مِنَ الدُّنْيَا قُوَّتًا

Mâ min ehadin yevme’l-kıyâmeti ğaniyyin ev fakîrin illâ veddâ enne mâ kâne ûtiye

mine'd-dünyâ kûten. Cenâb-ı Peygamber dedi ki: Hayat, ancak hayat-ı ahirettir.

لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَةِ

La ayşe illa ayşu'l- ahirati. Hayat, ancak hayat-ı âhirettir. Ya Rab! Muhammedin ve âli Muhammedin rızkını ver Ya Rabbi! Cebab-ı Hak Muhammed'in ve âli Muhammed'in kendisine tabi olanların da rızıklarını yeter kadar ver Ya Rabbi. Çok verip azdırma, az verip de ağlatma tabirine göre. *Kût.* Her gün yeter miktarında olsun. Şimdi burada da burada deniliyor ki, fakir, gani, zengin. Herkes isteyecek ki kıyamette ah keşke benim de böyle bol rızkım olmasaydı da bu felaketler başıma gelmeseydi. Çünkü zenginlik insanı tuğyana götürüyor, fakirlik de insanı çileden çıkarıyor. İkisi de fena. Şeytana maskara yaparmış. Onun için Cenâb-ı Hak burada hud yapar. Hud yani müktarik, kâfi, aç kalmayacak ve tok olup da Cenâb-ı Hakk'a yalvarır.

Ya Rabbi! Bir gün aç kalayım da sana tazarru niyaz edeyim, yalvarayım. Açlıktaki yalvarma tokluluktaki yalvarmaya benzemez. Tok adamın yalvarması fayda etmez. Tok karnı zaten.

Ne yalvaracak?Ama aç olunca, sızlanır insan. Sızlanınca aman Ya Rabbi derken tatlı der, güzel der, içten der, gözünden de yaşlar da akar. Onun için dedik Ya Rabbi, bir gün aç kalayım, tazarru niyaz edeyim, bir gün de doya-yım da o gün de sana şükredeyim ki elhamdü-lillah diyeyim, doyurdun beni diyerekten. Onun için, çok para iyi.

Ma üfka fi sebilillah. Allah yolunda harcanıyorsa. Allah yolunda harcanamıyorsa zevk hırsına harcıyorsan. Bu güzel.

مَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ أَصْحَابِي يَمُوتُ بِأَرْضٍ
إِلَّا بُعِثَ قَائِدًا وَنُورًا لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Mâ min ehadin min eshâbî yemûtü bi‘erdin illâ bü’ise kâiden ve nûran lehüm yevme’l-kıyâmeti.

Mâ min ehadin min eshâbî. Bu güzel. Benim ashabımdan hiçbir kimse yoktur ki, *yemûtü bi‘erdin*, herkes bir memlekette ölmüştür.

Bugün Pakistan nerededir?

Peygamber'in sallallahu aleyhi ve sellem dünyadan ahirette göçerlerken yüz yirmi dört

bin tane ashab sayılıymış. Yüz yirmi dört bin ashab varmış. Bu yüz yirmi dört bin ashabın on bini Medine'de Mekke'de vefat etmişlerdir. Geriye kalan yüz on bin küsur da dünya üzerinde dolanmışlardır.

Sebebi?

Cenâb-ı Peygamber'in onlara talim ettiği İslâm'ı dünyaya yaymak için her birisi memuriyetli. Bugün de hepimiz öyle bir memuriyetliyiz. Hepimizin vazifesi yine bugün öyledir. Fakat bugün öyle bir aciz duruma gelmişiz ki evimizdekilerine hâkim değiliz. Evimizdekilerine hakim olamadıktan başka, nerede kalacak da başkalarına davet edeceğiz de onlara İslâmiyet'i talim edeceğiz. Onun için benim ashabımdan her kim bir yerde ölürse, *ye'mut*.

İllâ bü'ise kâiden ve nûran lehüm yevme'l-kıyâmeti.

Bizim burada yirmi yedi tane var elhamdu lillah İstanbul'da. 27 tane ashâb-ı kirâm vardı burada. 27 tane. Bilinen. Bilinmeyenleri bilmiyoruz zaten. O şehid olmuş kalmıştır arada. Yeri yurdu belli değildir. Mesela Eyüp Sultan Hazretleri meşhur. Hazreti Cafer var. Yeraltı Camisi'nde var. Her yerde var. Kale boyunda

birçok yerlerde var. Dışarıdan da vardı. Fakat İstanbul meşhur bir memleket olduğu için, buranın zaptı için gelmişler. Muharebeler yapmışlar. Şehid kalmışlar buralarda. Kalanlardan şehid de herhalde 27 değildir ama ancak 27'si bilinebilmiştir.

Sayısını yine Allah bilir. Burada ölen, ölen demeyelim de ahirette göçenler. *İllâ bü'ise kâiden ve nûran lehüm yevme'l-kıyâmeti.*

Bunlar o kavim için nur olacaklar. Ve onların öncüleri olarakten cennete götürüp onları çekip götürecekler. Yani *bü'ise kâiden*, kayıp, sülük, götürücü, öncü. *Nûran lehüm*, nuranlığı, onlar için aydınlık olacaklar yani. Aydınlık olacaklar.

وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ
وَبِأَيْمَانِهِمْ²

Vellezîne âmenû me'ah(u) nûruhum yes'â beyne eydîhim ve bieymânihim.

Her mü'minde de bu şey var, lütuf-i İlâhi var.

² Tahrîm Suresi 8.

Her mü'min, lâ ilâhe illallâh diyen mü'min,
yarın rûz-u kıyamette bir nurun içerisinde ki, o
nur onun önünde

Nûruhum yes'â beyne eydîhim ve bi-eymânihim. Sağ ve sollarınızı böyle ışıklar vererek de geçecekler de bu nuru kazanamamış olan küffar, dinsiz, münafık, onlar diyecekler ki, nereye gidiyorsunuz ya? Siz bizim dünyadaki komşumuz değil miydiniz? Durun da yardım ediniz de biz de sizin aydınlığınızdan istifade edip gidelim. Yok öyle iş. Biz onları dünyada kazandık, siz de gidin kazanın da öyle gelin. Bunun için bu ashâb-ı kirâm ki, bu memleketlerinizde var elhamdülillah, kıymetini bilip de her gün uğurlarında birer Fâtiha okumayı da çok görmemeliyiz. Ara sıra da ziyaretlerine giderssek daha âlâ olur.

Mehmet Zahid KOTKU

İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)



SERVER
Kürsü